

Lektio

Vastuullisuuden politiikat: valtio, oikeudet ja dialogi kaivoskonflikteissa

Johanna Järvelä, Doctor of Philosophy in Management, Assistant professor of Business & Society, IESEG School of Management

Avainsanat: yritysvastuu, deliberatiivinen dialogi, hegemonia, luonnonvarakonfliktit
<https://doi.org/10.51810/pt.147814>

”Meidän on voitava elää täällä!” huokaisi mies kiivaan keskustelun päätteeksi, kun paikallisyhteisössä pohdittiin tukea ehdotetulle kaivosprojektille. Hän kannatti projektia ja näki, että tarjolla olevat työpaikat ja taloudellinen kehitys turvaisivat paikallisten tulevaisuuden ja elinmahdollisuudet. Vastustajat olivat samaa mieltä hänen sanavalinnastaan: ”Kyllä, juuri näin! Meidän on voitava elää täällä!” Mutta heille kyky elää liittyi alueen kasviston ja eläimistön säilymiseen, ilmastonmuutoksen ja biodiversiteetin häviämisen hidastamiseen sekä maapallon pysymiseen asuttavana. Tämä havainnollistaa, kuinka tavoitteet ja arvot kaivostoiminnan ympärillä ovat usein ristiriitaisia. Nämä ristiriitaisuudet myös asettavat haasteita dialogeille ja deliberatiivisille käytännöille ja tarjoavat mahdollisuuden ”testata” deliberatiivisen hallinnan teoriaa. Väitöskirjani (Järvelä 2022) kolme artikkelia keskittyvät yhteiskunnan kolmen keskeisen toimijan – valtion, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan – valta- ja vuorovaikutussuhteisiin yhteiskuntavastuun kontekstissa.

Aiempi tutkimus on osoittanut, kuinka yritykset ovat aina osa niitä ympäröivää yhteiskuntaa, sen rakenteita ja sääntöjä (Campbell 2007) yrittäen myös vaikuttaa niihin (den Hond ym. 2014). Hallitukset edistävät tarkoituksellisesti

yri­ty­sten yhteiskuntavastuuta erilaisin ohjaukskeinoin (Albareda ym. 2008; Boghossian ja Marques, 2019; Giamporcaro ym. 2020; Gond ym. 2011), ja myös vapaaehtoinen sääntely pohjautuu ympäröivän yhteiskunnan odotuksiin (Matten ja Moon 2008; 2020). Väitöskirjassani keskityn tutkimaan toimijoiden ja valtiollisten mekanismien moninaisuutta, vallan uudelleenjärjestelyjä sekä sitä, miten valtiot toimivat yritys­vastuun alalla. Väitän, että valtio–yritys­vastuu–ra­japinnan ymmärtäminen edellyttää valtion eri toiminta-alueiden ja -tasojen tarkastelua. Valtiolliset toimijat, heidän tavoitteensa sekä vaikutusvaltansa vaihtelevat paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Lisäksi kansallisvaltion sisällä oleva vallanjako lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovaltaan edellyttää, että tutkimme valtion ja yritys­vastuun vuorovaikutusta politiikan, hallinnon ja oikeuden osa-alueilla. Suurin osa tutkimuksesta tähän mennessä on keskittynyt tarkastelemaan hallitusten toimia eli poliittista toimijuutta. Tästä syystä tiedämme vain vähän siitä, miten kansalliset tai alueelliset hallintokäytännöt vaikuttavat yritys­vastuuseen. Miten siis kansallinen lainsäädäntö ja tuomioistuinten päätökset muuttavat yritys­vastuun toteutumista?

Tutkimukseni toinen tavoite on syventyä julkisten ja yksityisten toimijoiden vuorovaikutukseen ja analysoida sitä, miten oikeuksista ja vastuista neuvotellaan ja millaista deliberaatiota toimijoiden välillä käydään. Kiihtyvän ilmastonmuutoksen, biodiversiteetin häviämisen ja kuudennen sukupuutto­aallon aikana yksi suurimmista haasteistamme on löytää tasapaino luonnonvarojen kestävässä käytössä. Miten hyödyntää yhteiskunnan ylläpitämiin tarvittavia luonnonvaroja siten, että maapallon tai ihmisten kantokyky ei ylitä? Tämä on sekä paikallinen että globaali haaste, sillä luonnonvarojen hyödyntäminen ei tapahdu tyhjiössä vaan paikoissa, joilla on historia ja joissa ihmiset elävät. Nämä paikat tuottavat moninaisia merkityksiä ja arvoja ihmisille ja muille lajeille.

Teoreettisesti tutkimukseni sijoittuu organisaatiotutkimuksen alalle hyödyntäen politiikan tutkimuksen ja poliittisen ekologian käsitteitä. Tutkimus selvittää, miten erilaiset historialliset ja poliittiset tekijät vaikuttavat rakentuviiin hallinnan muotoihin, miten yksityinen sääntely korvaa tai lomittuu osaksi julkisen vallan käyttöä ja millaisia mahdollisuuksia ja haasteita nämä uudet hallinnan muodot tuottavat. Lisäksi tutkimukseni tarkastelee kriittisesti deliberatiivisen dialogin mahdollisuuksia johtamisen ja organisaatiotutkimuksen

alalla painottaen tasa-arvoisen osallistumisen tärkeyttä sekä erimielisyyksien, ristiriitojen ja konfliktien mahdollistamista näissä prosesseissa. Väitöskirjani tulokset tuovat uutta tietoa yritysten ja yhteiskunnan välisistä suhteista ja erityisesti siitä, miten julkinen valta tuottaa yritysvastuuta ja vastuullisia yrityksiä.

Menetelmällisesti käytän väitöskirjassani kvalitatiivisen tapaustutkimuksen lähestymistapaa ja lähdeaineistonani ovat puolikonstruoidut haastattelut, osallistuva havainnointi, arkistolähteet sekä raportit, lainvalmisteluesitykset, politiikkapaperit ja mediamateriaalit. Tapaustutkimuksen tapaukset ovat suomalaisen kaivoslainsäädännön ja lupaprosessien osallistavuus (Järvelä ym. 2024), Suomen ja Chilen kestävän kaivostoiminnan vapaaehtoinen sääntely (Järvelä, 2024) ja paikan merkitys Sakatin sosiaalisen toimiluvan prosesseissa (Järvelä, 2023). Väitöskirjan ensimmäinen artikkeli tutkii oikeuksienomistajien ja asianomistajien välisiä eroja osallistavassa hallinnassa. Toinen artikkeli keskittyy vapaaehtoisen sääntelyn prosesseihin konfliktien hallinnan välineenä ja tutkii julkisten toimijoiden suhdetta näihin sääntelymekanismeihin. Kolmas artikkeli hyödyntää mikrotason tarkastelua hallinnassa ja tutkii paikan merkitystä ja mobilisointia yritysten ja yhteisöjen välisissä suhteissa.

Yritysvastuu yhteiskuntapoliittisen tutkimuslinssin kautta

Yritysten yhteiskuntavastuuta on käsitetty ja käsitteellistetty monin tavoin pelkästä vapaaehtoisesta filantropiasta aina erilaisiin strategisiin vastuullisuuden muotoihin (Matten ja Moon 2020). Yritysvastuuta voidaankin kutsua yleiskäsitteeksi, joka tarkoittaa yritysten vaikutusta yhteiskuntaan välittömän liiketoimintaperusteisen ulkopuolella ja sisältää niin tarkoituksetta ja tahattomat kuin positiiviset ja negatiiviset seuraukset. Seuraan Jean-Pascal Gondin ja Dirk Mattenin (2007) jalanjälkiä ja käsitelen yritysvastuuta sosiaalisena konstruktiona, mikä tarkoittaa, että se on ilmiö, joka kuvaa suhteita ja vuorovaikutuksia ryhmien välillä. Käytän yritysvastuuta väitöskirjassani käsitteenä, joka on kulttuurisesti tuotettu ja täynnä erilaisia valtasuhteita (Gond ja Matten 2007). Toisin sanoen yritysvastuu on neuvotteluareena, jossa määritellään eri yhteiskunnallisten toimijoiden vastuiden jakoa. Neuvotteluareenana se on myös kontekstisidonnainen, eli paikan tai

alueen sosiaalipoliittinen historia, arvot, normit ja odotukset vaikuttavat siihen, mistä ja miten neuvotellaan.

Yritysvastuun tutkimuksessa käytän kriittisen tutkimuksen perinnettä, jonka perustehtävänä on kyseenalaistaa ja tutkia vallitsevia valtasuhteita. Kun tutkimme hallintaa ja hallituksia, tutkimme vallankäyttöä. Kenellä on valta tehdä ja panna päätöksiä täytäntöön, miten se valta muodostuu historiallisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti ja miten sitä ylläpidetään tai kyseenalaistetaan? Kysymys legitiimistä vallasta ja auktoriteetista yhteiskunnan järjestämisessä on ollut keskeinen politiikantutkijoille vuosisatojen ajan. Esimerkiksi Max Weberin (1968) teoreettiset jaottelut valtatyypeistä (byrokraatiaan perustuva, patriarkaalinen, yksilöllinen) ja niiden vastaavista legitiimiyden lähteistä (rationaalisuus, perinne, karisma) ovat olleet hyvin vaikuttavia paitsi sosiologiassa myös hallintotieteissä (Greenwood ja Lawrence 2005). Weberin mukaan byrokraattinen valta, joka perustuu laillis-rationalistiseen auktoriteettiin lakien, sääntöjen ja instrumentaalisen rationaliteetin muodossa, on nykyinen – ja implisiittisesti paras – tapa järjestää yhteiskunta kansallisvaltion kautta. Väitöskirjani ensimmäisessä artikkelissa valtion valtaa ja muutoksia kaivosluvituksessa tarkastellaan tämän byrokraattisen laillisen-rationaliteetin muutoksena, joka vaikuttaa kolmansien osapuolten osallistumiseen ja mukaan ottamiseen erilaisissa päätöksentekoprosesseissa.

Käytän väitöskirjassani gramscilaista valtakäsitettä. Se tarkoittaa vallan ymmärtämistä yhteiskunnallisena voimana, johon kuuluvat poliittiset, ideologiset ja materiaaliset käytännöt, jotka muodostavat ja uusintavat hegemonista valtaa, jota puolestaan voidaan käyttää hallitsemisen välineenä (Gramsci 1971). Valtion valta on *suostumuksen kautta tapahtuvaa hallintaa*, joka on osa sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista eliittiä, joka muodostaa hegemonisen valtaverkoston (Gramsci 1971). Väitöskirjani tapaukset havainnollistavat tätä hegemonista valtaa luonnonvarojen hyödyntämisen kontekstissa: teollisuuden johtajien ja poliittisten päättäjien läheiset suhteet, kansallisesti tärkeiden teollisuudenalojen suojelu sekä ”yritystävällinen” lähestymistapa kaivoskonfliktien hallintaan vaikuttavat konfliktin dynamiikkaan ja lopputuloksiin. Kolmannessa artikkelissani kehitän tätä hegemonian käsitettä vastakkainasettelun kautta ja näytän, miten materiaaliset ja ideologiset voimat näkyvät paikallisessa kontekstissa. Paikkaläheisyys, joka on usein liitetty pienten yritysten sidosryhmäsuhteisiin (Lähdesmäki ym. 2017), muuttuu jakavaksi

tekijäksi erilaisten ryhmien legitimoinnissa tai delegitimoinnissa sekä hege-
monisten että vastahegemonisten toimijoiden konfliktin sisällä.

Hallitseminen on aina myös politiikkaa ja poliittisia tekoja (Graz 2021).
Väitöskirjassani konseptualisoin politiikkaa ja poliittista post-gramscilaisen
näkökulman Ernesto Laclau'n & Chantal Mouffen (1985) kautta. Heidän
mukaansa ihmisen elämä on täynnä ristiriitaisia tavoitteita, antagonismeja,
jotka määrittävät, mikä on poliittista. Antagonismi viittaa vihollisiin, jotka
on tuhottava, kun taas agonismi edustaa niin sanottuja laillisia tai legitiimejä
vastustajia. Siksi yhteiskunnan järjestyksen turvaamiseksi politiikan tavoite-
teena on muuttaa antagonistiset suhteet agonistisiksi. Poliittikka ja poliittiset
diskurssit ovat yhteiskunnan tärkeimpiä rakenteellisia tekijöitä: ”poliittiset
artikulaatiot määrittävät, miten toimimme ja ajattelemme, ja siten miten
luomme yhteiskuntaa” (Jorgensen ja Phillips 2002, 34). Siksi tutkimuksen
tavoitteena on ymmärtää ja selittää hegemonisia kamppailuja analysoimalla
näitä diskursseja – miten ne syntyvät, miten niitä haastetaan ja miten ne limit-
tyvät (Palonen 2006). Tästä näkökulmasta hallitseminen ja hallinto voidaan
ymmärtää osaksi hegemonisia rakenteita, jotka ohjaavat yhteiskuntaa, ovat
tilannekohtaisia ja haastettuja ja joiden asemaa on siksi uusinnettava. Esimer-
kiksi konsensus radikaalin demokraattisen näkemyksen mukaan (Laclau ja
Mouffe 1985) on aina hegemonian tuote eikä siksi voi koskaan olla täydell-
inen, koska se sisältää erilaisia mielipiteitä, näkemyksiä, ideologioita ja valtaa,
jotka toteutetaan ja ilmaistaan – tai hiljennetään. Tämä ilmenee poliittisissa
päätöksissä kaivostoiminnasta, sillä aina on erilaisia etuja, jotka kilpailevat,
ja ne päätökset, jotka tehdään, heijastavat hegemonisia valta-asemia. Siksi
mielenkiintoista on tutkia, millaisia etuja on olemassa, miten ne ilmaistaan ja
sovitetaan yhteen sekä millaisia (diskursiivisia) strategioita käytetään tiettyjen
ideoiden ja hallintorakenteiden edistämiseen. Jos poliittinen ja politiikka ovat
luonteeltaan vallan käyttöä yhteiskunnallisilla alueilla, hallinnon rakenteet
ovat hegemonisten valtakokoonpanojen konkreettinen heijastus. Näin ollen
sekä valta että politiikka määrittelevät tiettyjä hallintotapoja.

Käytän poliittisen ekologian kirjallisuutta kehystämään luonnon ja paikkojen
merkitystä näissä vuorovaikutussuhteissa. Luonto luonnonvarana on usein
vallitsevien valtasuhteiden perusta tai niiden taustalla (Bridge 2013; Robbins
2008), mutta paikalliset toimijat, paikkamerkitykset ja paikkaperustaiset iden-
titeetit voivat myös haastaa näitä olemassa olevia valtasuhteita (Escobar 1999).

Luonnonvarojen hallinta on erityisen sopiva konteksti julkisen ja yksityisen hallinnan vuorovaikutusten tarkasteluun, koska luonnonvarojen hyödyntäminen on aina paikkasidonnaista toimintaa. Monikansalliset yritykset eivät voi siirtyä helposti toimimaan kevyemmän sääntelyn maihin, kuten esimerkiksi vaatetuotannon toimitusketjuissa. Toisaalta luonnonvarojen louhinta on valtaosin monikansallisten yritysten käsissä, ja yritykset, kuten BPH Billington ja Anglo American, ovat maailman suurimpia yrityksiä. Itse asiassa, vaikka toiminta on sidottu paikkaan ja siten paikallisiin määräyksiin, eri lainkäyttöalueiden ja alueiden vahvuus ja alttius sääntelyvallan vaikuttamiselle vaihtelevat. Kaivostoiminnan maankäytön luonne aiheuttaa usein voimakkaita ristiriitoja, mikä puolestaan luo tarpeen vuoropuhelulle, näkemyksien välitykselle ja osallistavalle säätelylle. Huolimatta siitä, että kaivosteollisuus on pyrkinyt saamaan yhteiskunnallista hyväksyntää erilaisten vastuullisuustoimenpiteiden ja osallistuvan sidosryhmävuoropuhelun kautta, ovat yhteisöjen ja yritysten väliset konfliktit jatkuneet runsaina.

Tuloksia ja kontribuutioita

Väitöskirjani tavoitteena on ymmärtää, miten vastuita neuvotellaan valtion, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välillä liike-elämän ja yhteiskunnan rajapinnassa. Vastatakseen tähän väitöskirjani kaikki kolme artikkelia syventyivät vastuidenjakaan valtion, teollisuuden ja kansalaisyhteiskunnan välillä. Ensimmäisessä artikkelissa neuvottelu on monimutkainen prosessi, jossa oikeuksien haltijoilla on merkittävä etu muihin sidosryhmiin nähden osallistamiskäytännöissä sekä päätöksiin vaikuttamisessa. Julkisilla toimijoilla on näin vahva asema neuvotteluissa paitsi päätöksentekijöinä myös oikeuksien myöntäjinä. Osallistamisprosessin muuttaminen lakiin perustuvaksi parantaa vastuullisuutta mutta vain oikeuksien haltijoille. Toisessa artikkelissa sidosryhmäyhteistyöhön perustuva vastuullisuusaloite toimii vastuiden neuvottelun areenana ja samalla mekanismina, joka ohjaa paineita valtion toimijoilta kohti aloitetta konfliktitilanteissa. Aloitteiden lyhyt historia osoittaa vapaaehtoisuussäätelyn heikkoudet tilanteissa, joissa keskeisten osallistujien sitoutuminen on vähäistä ja joissa valtio vetäytyy alun fasilitoinnin jälkeen. Kolmannessa artikkelissa tarkastelen, miten ekologinen paikkasidonnaisuus voi edistää

toimijoiden mahdollisuuksia vastustaa epäsuotuisia muutoksia, jos he voivat mobilisoida paikkaan liittyvää tietoaan. Toisaalta sosiaalinen paikkasidonnaisuus voi rajoittaa osaa erimielisyyden ilmaisuista, sillä pienten paikkakuntien sosiaalinen koheesio rajoittaa ulostuloja. Näin ollen myös osa yritysten paikallisdialogista voi toimia, vastoin tarkoitustaan, hiljentävänä tekijänä. Yhteenvetona kaikki kolme artikkelia tarkastelevat eri näkökohtia julkisten ja yksityisten toimijoiden hallinnollisissa vuorovaikutuksissa.

Väitöskirjani artikkelit edistävät ymmärrystämme siitä, miten julkiset toimijat määrittelevät ja osittain järjestävät ja edistävät yritysvastuuta. Ne myös syventävät käsitystämme siitä, millaisia mahdollisuuksia ja puutteita julkista säätelyä korvaavalla vapaaehtoisella säätelyllä on. Yleisesti ottaen kaikki artikkelit korostavat, kuinka säätely – olipa se sitten julkista, yksityistä tai näiden yhdistelmää – on aina hyvin paikkasidonnaista. Aiemmin Dirk Matten ja Jeremy Moon (2008; 2020) ovat osoittaneet, institutionaalisen analyysin avulla, kuinka yritysvastuu on voimakkaasti uppoutunut kansallisiin liiketoimintajärjestelmiin, jotka ohjaavat odotuksia ja normeja yritysten toiminnalle. Väitöskirjani laajentaa tätä osoittaen, että kaikki julkisen ja yksityisen säätelyn muodot ovat sekä kontekstuaalisia että sulautuneita paikallisiin oikeudellisiin, kulttuurillisiin ja teollisiin ympäristöihin ja odotuksiin.

Kun globaalit standardit toteutetaan paikoissa paikallisten tapojen ja normien mukaan, niiden tehokkuutta voivat edistää tai rajoittaa paikalliset säännöt, lait ja normit. Olen tutkimuksessani tunnistanut kolme tapaa, joilla julkinen hallinto ja säätely vaikuttavat yritysvastuuseen epäsuorasti. Nämä ovat 1) muiden kuin suorien yritysvastuupolitiikkojen vaikutus liike-elämän ja yhteiskunnan välisiin suhteisiin ja vastuisiin, 2) julkisten toimijoiden rooli ja odotusten siirtäminen yksityisille toimijoille julkisyksityisten hallintomuotojen kautta (esimerkkinä niin sanotut multi-stakeholder-aloitteet) ja 3) oikeuksien myöntämisen ja suojelun kautta tapahtuva osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien määrittäminen.

Ensimmäistä näistä kutsun nimellä implisiittinen yritysvastuun ohjaus. Tämä viittaa julkisiin politiikkoihin ja prosesseihin, jotka ohjaavat liike-elämän ja yhteiskunnan suhteita mutta jotka eivät ole nimenomaisesti yritysvastuupolitiikkoja. Tämä perustuu Mattenin ja Moonin (2008) määritelmään implisiittisestä yritysvastuusta odotuksina ja normeina, jotka ohjaavat liiketoiminnan käyttäytymistä. Omassa työssäni korostan oikeudellisia näkökohtia.

Osallistavat kaivoslupaprosessit ovat hyvä esimerkki tästä prosessityypistä, joka ohjaa implisiittisesti yritysvastuuta vaikuttaen yritysten sidosryhmäsuh-teisiin, yritystoiminnan rajojen määrittelyyn ja siihen, mikä on hyväksyttävää yritystoimintaa.

Toinen tapa korostaa, miten usein huomiotta jääneet piirteet julkisessa hallinnossa – paikallistason päätöksenteko, hallinnolliset prosessit ja tuomiois-tuinten päätökset – ovat merkittävä päätöksentekovallan lähde yritysvastuun määrittelyssä. Vaikka lait laaditaan poliittisessa päätöksenteossa, niiden tulkinta ja täytäntöönpano tapahtuu usein paikallisten viranomaisten ja oikeuden päätösten kautta. Tähän asti tehdyt tutkimukset ovat pääasiassa keskittyneet hallitusten toimintaan suhteessa yritysvastuuseen, mutta väitöskirjani osoittaa, että myös muut julkisen hallinnon ulottuvuudet tulisi ottaa huomioon. Tältä osin löydökseni erityisesti toisessa artikkelissani selventävät eroa hallitusten katalyyttisen roolin ja yritysten laajemman paikallissidonnaisuuden välillä. Lisäksi eivät vain hallitukset ja niiden poliittiset vaikuttamismekanismit vaan myös hallinnolliset ja oikeudelliset päätökset vaikuttavat odotuksiin ja yksi-tyisen sääntelyn prosesseihin. Vaikka aiempi tutkimus on tunnustanut yksi-tyisen sääntelyn sosiaalisen ja poliittisen kontekstuaalisuuden (Djelic ja Quack 2018), tutkimukseni selittää, miten se vaikuttaa vapaaehtoiseen sääntelyyn. Odotukset ja kontekstisidonnaisuus mukaan lukien paikalliset valtasuhteet ja ymmärrys niin sanotun sääntelytyhjiön laadusta vaikuttavat vapaaehtoiseen sääntelyn tapaan ja laajuuteen.

Kolmas tapa selventää, miten oikeuksien myöntäminen ja niiden suojaa-minen voivat olla mekanismi yritysvastuun ohjaamiseen. Valtiot voivatkin mandatoinnin, fasilitoinnin ja kumppanuuden lisäksi vaikuttaa yritysvastuu-seen antamalla erityisoikeuksia eri ryhmille ja näin vaikuttaa niiden asemaan lupaprosesseissa tai sidosryhminä yrityspäätöksenteossa. Kuten ensimmäisessä ja kolmannessa artikkelissani kuvaan, kun yritystoiminnan haittoja tai vaiku-tuksia määritellään ja korvataan, tietyt ryhmät katsotaan tärkeämmiksi kuin toiset, koska ne tulkitaan oikeudellisen asemansa perusteella niin sanotuiksi oikeuksien haltijoiksi.

Väitöskirjan esittämät käytännön suositukset

Väitöskirjani tutkimustuloksien pohjalta yhtenä suosituksena on, että kaivosten virallisiin lupaprosesseihin liittyvistä osallistamisprosesseista tulisi tehdä tiukemmin ulkopuolisten ja puolueettomien toimijoiden ohjaamia. Yrityksen vapaaehtoiseen hyväksyttävyyteen liittyvät prosessit ovat luonnollisesti yrityksen hallinnassa ja tapa kommunikoida ympäröivän yhteiskunnan kanssa ja sinänsä erittäin suositeltavia. Mutta nämä prosessit eivät tuota välttämättä tiloja, joissa ihmiset voisivat ilmaista vapaasti omia näkemyksiään, ja siten tuottaa myös oikea-aikaista kuvaa tilanteesta, vaikutuksista ja huolista. Näin ollen virallisten lupaprosessien osallistavuutta – muutoin kuin virallisten lausuntojen ja mielipiteiden muodossa – tulisi vahvistaa huomattavasti. Jos prosessit nähtäisiin puolueettomina ja avoimina kohtaamisen ja tiedon jakamisen paikkoina, lupaprosessien legitimitetti ja paikallinen hyväksyttävyyys paranisi. Myös yritysten paikallisten dialogiprosessien tiedonhankintaa ja kuulemista voisi parantaa tavoilla, jotka takaavat vastaajien anonymiteetin, esimerkiksi mahdollistamalla anonyymit näkemykset tilaisuuksissa tai anonyymien palautteen tilaisuuksien ulkopuolella. Tämä on erityisen tärkeää pienemmillä paikkakunnilla, joilla ihmisten sosiaaliset suhteet ja verkostot voivat tuottaa hiljaisuutta eli hiljentää osan näkemyksiä.

Tämän lisäksi suositus yrityksille on hyväksyttävyyden lisääminen edistämällä jatkuvaa ja koherenttia kommunikaatiota paikallisten kanssa. Suositeltavaa on myös ehdotusten ja muutosten avoin dokumentointi, jotta paikalliset näkevät, miten heidän näkemyksensä on integroitu yrityksen prosesseihin. Yhtenä suosituksena on myös paikallisten neuvoa-antavien neuvottelukuntien (advisory board) perustaminen. Niissä olisi yrityksen edustajien lisäksi tärkeimmät sidosryhmät edustettuina, ja ne voisivat tuottaa jatkuvaa ja koko-aikaista näkemystä tilanteesta molemmin puolin sekä integroida paremmin paikallisia näkemyksiä yrityksen päätöksentekoon. Neuvottelukunnat voisivat mahdollistaa myös vapaammin huolien esittämisen ja moninaiset näkökulmat, kun nekin, jotka muuten ovat hiljaa, tuovat näkemyksiään esiin edustajien kautta. Tämä myös edistäisi yrityksen pitkäaikaisia sidosryhmäsuhteita.

Julkisen sektorin tulisi myös kiinnittää huomiota erityisesti luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyviin osallistaviin hallinnan keinoihin sekä siihen, että osallistujat eivät olisi täysin eriarvoisessa asemassa siten, että vain oikeuksien

haltijoilla olisi todellista merkitystä. Osallistaminen ilman todellista vaikutusmahdollisuutta lopputulokseen tuottaa näennäisdemokratiaa, joka rapauttaa päätöksenteon luotettavuutta. Julkisen hallinnan edustajien, kuten poliitikkojen ja virkamiesten, tulisi myös ymmärtää, että kun valtio lähtee osalliseksi vapaaehtoisen ja yksityisen hallinnan verkostoihin, he tuovat aina mukanaan osan julkisen vallan legitimizeettiä. Tämä vaikuttaa vapaaehtoisen sääntelyn uskottavuuteen ja kiinnostavuuteen, mutta sekoittaa usein myös sitä, kenen vastuulla asiat loppupeleissä ovat ja kenen pitäisi päätöksiä tehdä ja millä reunaehdoilla.

Lähteet

- Albareda, Laura, Lozano, Josep M., Tencati, Antonio, Midttun, Atle ja Perrini, Francesco. 2008. The changing role of governments in corporate social responsibility- drivers and responses. *Business Ethics: A European Review*, 17:4, 347–363. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2008.00539.x>
- Boghossian, Jesse ja Marques, Jose Carlos. 2019. Saving the Canadian fur industry's hide: government's strategic use of private authority to constrain radical activism. *Organization Studies*, 40:8, 1241–1267. <https://doi.org/10.1177/0170840618815928>
- Bridge, Gavin. 2013. Resource geographies II: the resource-state nexus. *Progress in Human Geography*, 38:1, 118–130. <https://doi.org/10.1177/0309132513493379>
- Campbell, John L. 2007. Why would corporations behave in socially responsible ways? An institutional theory of corporate social responsibility. *Academy of Management Review*, 32:3, 946–967. <https://doi.org/10.5465/amr.2007.25275684>
- Den Hond, Frank, Rehbein, Kathleen A., de Bakker, Frank G. A. ja van Lankveld, Harry K. 2014. Playing on two chessboards: reputation effects between corporate social responsibility (CSR) And corporate political activity (CPA). *Journal of Management Studies*, 51:5, 790–813. <https://doi.org/10.1111/joms.12063>

- Djelic, Marie-Laure ja Quack, Sigrid. 2018. Globalization and business regulation. *Annual Reviews of Sociology*, 44, 123–143. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-060116-053532>
- Escobar, Arturo. 1999. After nature steps to an antiessentialist political ecology. *Current Anthropology*, 40:1, 1–30. <https://doi.org/10.1086/515799>
- Giamporcaro, Stéphanie, Gond, Jean-Pascal ja O’Sullivan, Niamh. 2020. Orchestrating governmental corporate social responsibility interventions through financial markets– the case of French socially responsible investment. *Business Ethics Quarterly*, 30:3, 288–334. <https://doi.org/10.1017/beq.2019.40>
- Gond, Jean-Pascal, Kang, Nahee ja Moon, Jeremy. 2011. The government of self-regulation: on the comparative dynamics of corporate social responsibility. *Economy and Society*, 40:4, 640–671. <https://doi.org/10.1080/03085147.2011.607364>
- Gond, Jean-Pascal ja Matten, Dirk. 2007. Rethinking the business–society Interface: Beyond the functionalist trap. *ICCSR Research Paper Series*. https://www.cbs.dk/files/cbs.dk/useful_link/theoretical_perspectives_on_corporate_social_responsibility_2016.pdf
- Gramsci, Antonio. 1971. *Prison notebooks*. Lontoo: Lawrence and Wishart.
- Graz, Jean-Christophe. 2021. Grounding the politics of transnational private governance: Introduction to the special section. *New Political Economy*, 27:2, 177–187. <https://doi.org/10.1080/13563467.2021.1881472>
- Greenwood, Royston ja Lawrence, Thomas B. 2005. The iron cage in the information age: the legacy and relevance of Max Weber for organization studies. Editorial. *Organization Studies*, 26:4, 493–499. <https://doi.org/10.1177/0170840605051465>
- Järvelä, Johanna. 2022. *The politics of responsibility: states, rights and dialogue in mining governance*. Väitöskirja, julkaisematon. University of London. <https://openaccess.city.ac.uk/id/eprint/28955/>
- Järvelä, Johanna. 2023. The mine or the mire? Mobilising place in natural resource struggles. *Journal of Business Ethics*, 187:2, 237–254. <https://doi.org/10.1007/s10551-022-05262-3>
- Järvelä, Johanna. 2024. Governance transference and shifting capacities and expectations in multi-stakeholder initiatives. *Regulation & Governance*. <https://doi.org/10.1111/rego.12597>

- Järvelä, Johanna, Sorsa, Ville-Pekka ja Spicer, André. 2024. Silent steering: How public actors indirectly influence private stakeholder engagement. *Business & Society*, <https://doi.org/10.1177/00076503241274056>
- Jorgensen, Marianne ja Phillips, Louise J. 2002. *Discourse analysis as theory and method*. Lontoo: Sage Publications.
- Laclau, Ernesto ja Mouffé, Chantal. 1985. *Hegemony and socialist strategy: towards a radical democratic politics*. Lontoo: Verso.
- Lähdesmäki, Minna, Siltaoja, Marjo ja Spence, Laura J. 2017. Stakeholder salience for small businesses: a social proximity perspective. *Journal of Business Ethics*, 158:2, 373–385. <https://doi.org/10.1007/s10551-017-3707-z>
- Matten, Dirk ja Moon, Jeremy. 2008. "Implicit" and "explicit" CSR – a conceptual framework for a comparative understanding of corporate social responsibility. *Academy of Management Review*, 33:2, 404–424.
- Matten, Dirk, & Moon, Jeremy. 2020. Reflections on the 2018 decade award: The meaning and dynamics of corporate social responsibility. *Academy of Management Review*, 45:1, 7–28. <https://doi.org/10.5465/amr.2019.0348>
- Palonen, Emilia. 2006. Pelkkää hegemoniaa? Laclaulainen diskurssiteoria politiikantutkimuksen työkaluna. <https://docplayer.fi/14962482-Pelkkaa-hegemoniaa-laclaulainen-diskurssiteoria-politiikan-tutkimuksen-tyokaluna-1-emilia-palonen-emilia-palonen-helsinki-fi.html>? [Luettu 04.2.2021]
- Robbins, Paul. 2008. The state in political ecology: A postcard to political geography from the field. Teoksessa Kevin R. Cox, Murray Low ja Jennifer Robinson (toim.), *The SAGE handbook of political geography*. Lontoo: SAGE Publications Ltd, 205–218. <https://doi.org/10.4135/9781848607880>.
- Weber, Max. 1968. *Economy and society. An outline of interpretive sociology*. Berkeley, US: University of California Press.